

Svar Initiativärende mer förnybar elproduktion i egen regi

Ordförandens förslag

1. Regionstyrelsen anser initiativärendet vara besvarat.

Sammanfattning

Henrik Fritzson (s) har inkommit med ett initiativärende avseende mer förnybar elproduktion i egen regi. Regionstyrelsen föreslår ge regiondirektören i uppdrag att återkomma till regionstyrelsen med en plan för hur regionen kan etablera mer vindkraft och solkraft i egen regi.

Förslaget kommer att utredas vidare inom ramen för den taktiska handlingsplanen för energi avseende åren 2023–2025.

I ärendet finns följande dokument:

1. Beslutsförslag 2023-08-08
2. Initiativärende 2023-02-09

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

I politiskt initiativärende till regionstyrelsen (2023-POL000064, § 34) föreslår Henrik Fritzson (S) att regionstyrelsen ger regiondirektören i uppdrag att återkomma till regionstyrelsen med en plan för hur regionen kan etablera mer vindkraft och solkraft i egen regi.

Bakgrunden, enligt initiativet, är att elpriserna och effektbristen i Skåne påverkar regionens tillväxtmöjligheter i stort. För att minska regionens elkostnader samt för att bidra till en ökad elproduktion i Skåne bör regionen utöka produktionen från vindkraft och solceller i egen regi.

Redan 2011 var omkring 2/3 av energianvändningen inom Region Skåne fossilbränslefri.[1] Nu är i princip all energianvändning inom Region Skåne fossilbränslefri. En stor del av detta är dessutom förnybar elenergi och denna utveckling har gått fort. År 2008 uppfördes den första solcellsanläggningen på

Helsingborgs lasarett och expansionen har fortsatt med installationer av solcellsanläggningar på många av regionens egenägda fastigheter. Idag finns det sammanlagt 1 600 kWp (kWp där p står för ”peak”, dvs teoretisk topp effekt) installerat på Region Skånes egna fastigheter, vilket även innebär att solcellsinstallationer finns etablerade på samtliga sjukhusområden samt spårvagnsdepå.

År 2022 och 2023 fattade Regionfastigheter, inom fastighets- och servicenämndens ram för energiinvesteringar, beslut om ytterligare två betydande solcellsanläggningar: en på parkeringshuset på lasarettområdet i Helsingborg motsvarande 270 kWp respektive en på Kärråkra tågdepå motsvarande 315 kWp. Sistnämnda anläggning inkluderar även ett batterilager.

Det är dock genom vindkraftsparken i Fröreda utanför Hultsfred – invigd i april 2016 – som det största bidraget till förnybar energiproduktion sker. Bidrag sker dock på samhällsnivå vad gäller tillförsel av flödande förnybar elenergi till marknaden samtidigt som nätnytta genereras. Region Skåne äger i Fröreda sex av de sju 180 meter höga vindkraftverken i anläggningen. Vindkraftsproduktionen här motsvarar 40 procent av Region Skånes samlade elanvändning, medan solcellsanläggningarnas bidrag är under en procent. En viktig skillnad är dock att medan all el producerad i Region Skånes solcellsanläggningar tillförs våra fastigheter och verksamheter så säljs all el producerad i Fröreda på elbörsen. Region Skåne erhåller ekonomiskt aktuellt spotpris som ersättning per producerad kWh samt ursprungsgarantier, elcertifikat och nätnytta.

En annan viktig aspekt är att elproduktionen i Fröreda utnyttjas strategiskt av Region Skåne till att minska ekonomiska risker. Det sker genom att vindkraftsproduktionen i Fröreda reducerar behovet att binda sig till prissäkringar på inköp av el – så kallade terminskontrakt. 40% av Region Skånes elanvändning behöver därigenom inte prissäkras med kostsamma terminer. Genom ägandet av vindkraftverken neutraliseras även prissvängningar på elmarknaden.

Parallellt med egna satsningarna på förnybar el har vägen till en fossilbränslefri energianvändning gått via bilaterala avtal med energibolagen för leverans av fjärrvärme och fjärrkyla. År 2012 tecknades den första avsiktsförklaringen om fossilbränslefria energilösningar med dåvarande Lunds Energi, numera Kraftringen AB. Två år senare tecknades avsiktsförklaring med Öresundskraft och därpå följde sex ytterligare energileverantörer. Dessa avsiktsförklaringar har följts av samarbetsavtal, pilotprojekt och fördjupade samarbeten vilka möjliggjort omställningen till en fossilbränslefri energianvändning.

Utvecklingen är på många sätt en konsekvens av politiska beslut fattade inom Region Skåne, vilka också manifesterats i olika policydokument. I dagsläget är det framför allt tre dokument som är styrande när det gäller utvecklingen av förnybar energiproduktion inom Region Skåne:

- I Miljöprogram 2030 beskrivs de långsiktiga, strategiska mål som Region

Skåne ska uppnå till 2030. Ett av dessa tar sikte på att Region Skåne ska ha ett lågt utsläpp av klimatpåverkande gaser inom ramen för den utsläppsnivå som tillåts för att nå upp till 1,5-gradersmålet i Parisavtalet med målsättning att till senast 2045 inte ha några nettoutsläpp alls av klimatpåverkande gaser. Det övergripande målet har även brutits ner till ett antal strategiska mål för Region Skåne, mål som bland annat slår fast att anläggningar för produktion av förnybar el ska installeras på egenägda fastigheter där så är möjligt.

- I Energistrategi 2030 är två av målsättningarna att: all köpt energi fortsatt ska vara fossilbränslefri och senast år 2030 vara förnybar samt att anläggningar för produktion av förnybar energi ska installeras på egenägda fastigheter där så är möjligt.
- I Taktisk handlingsplan Energi 2023–25 kommer det att genomföras inventering, analys och planering inför kommande energisatsningar inom ramen för energistrategin. I uppdraget ingår även att se över möjligheterna till fortsatt utvidgning av Region Skånes produktion av förnybar energi i egen regi.

Utifrån dessa styrande dokument kan slutsatsen dras att ett viktigt fokus för Region Skåne är att i så hög grad som möjligt nyttja och bygga ut produktion av lokalt genererad, förnybar, flödande energi, det vill säga energi som kommer från biomassa, vind, vatten och sol. Som nämns ovan kommer den fortsatta expansionen av förnybar energiproduktion att utredas i den taktiska handlingsplanen för år 2023–2025.

Samtidigt är det viktigt att sätta en investering i utökad energiproduktion i relation till andra åtgärder, utifrån såväl ekonomiska som energimässiga perspektiv. Det betyder exempelvis att det inte är säkert att ytterligare expansion av solceller är det mest relevanta för att nå ett så gynnsamt resultat som möjligt. Ytterst handlar det om att minska Region Skånes energibehov i förhållande till utbytet av tillförd energi samt givetvis att begränsa regionens samlade utsläpp av växthusgaser.

Det finns skäl att under de kommande åren lyfta fram andra fokusområden som kanske ännu viktigare i sammanhanget, så som energieffektivisering, driftoptimering och beteendeförändringar. Vad gäller de sistnämnda så har senaste årets kommunikationskampanjer, exempelvis kampanjen Följ strömmen, visat på kraften i ett ändrat beteende hos Region Skånes personal. När det sedan kommer till effektivisering och optimering så finns en betydande potential i utökad värmeåtervinning och driftoptimering liksom i en översyn av behovsstyrning av ventilation och belysning.

Det bör påpekas att Region Skåne jämfört med övriga regioner har bland Sveriges högsta specifika energianvändning, det vill säga energianvändning per kvadratmeter i det egenägda fastighetsbeståndet. Med detta ska det förstås att potentialen för besparing är stor, även om Region Skåne samtidigt har Sveriges lägsta antal kvadratmeter per invånare för det egenägda fastighetsbeståndet. Det

sistnämnda kan motivera dagens högre specifika energianvändning – en energianvändning som även inkluderar energin till all verksamhet som bedrivs i fastigheterna, exempelvis vård- och laboratorieverksamhet, forskning samt verkstäder, administration med mera.

När det kommer till ytterligare investering i vindkraft saknas idag ett utbud av miljötillstånd som vunnit laga kraft[2], det vill säga tillstånd som inte längre kan överklagas. (Detta var en central förutsättning vid köpet av de 6 verken i Fröreda). Dessutom innebär ytterligare vindkraftsproduktion, precis som i fallet med Fröreda, inte att Region Skåne tillförs mer flödande, förnybar el. Det är inte heller ur ett ekonomiskt perspektiv försvarbart, utifrån dagens prisbild, att installera småskaliga vindkraftverk till följd av de långa återbetalningstiderna. En ytterligare försvårande teknisk aspekt med små vindkraftverk på tak, är att de kan påverka konstruktionen negativt.

Regionens möjligheter att etablera mer vindkraft och solkraft i egen regi utreds inom ramen för den taktiska handlingsplanen för energi avseende åren 2023–2025.

Utifrån ovanstående anses initiativärendet vara besvarat.

[1] Fossilbränslefri betyder att energin inte härrör direkt från fossila bränslen och icke förnybara energikällor som olja, kol eller gas. Ska inte sammanblandas med förnybar energi.

[2] Ansökan om miljötillstånd lämnas till miljöprövningsdelegationen på länsstyrelsen för prövning. Miljötillstånd kan endast ges om kommunen har tillstyrkt ansökan. Miljöprövningsdelegationens beslut om tillstånd kan överklagas till nästa instans, mark- och miljödomstolen. Mark- och miljödomstolens dom i målet kan i sin tur överklagas till sista juridiska instans, Mark- och miljööverdomstolen, som då beslutar om målet får prövningstillstånd eller inte. Nekas målet prövningstillstånd vinner domen laga kraft och kan inte överklagas.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Förslaget bedöms inte ge några ekonomiska konsekvenser för Region Skåne.

Juridisk bedömning

Samråd med regionjurist har inte bedömts nödvändig.

Miljökonsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några miljökonsekvenser.

Samverkan med berörda fackliga organisationer

Ingen samverkan/MBL-förhandling har bedömts nödvändig i detta ärende.

Uppföljning

Frågan följs upp inom ramen för "Taktisk handlingsplan Energi 2023-2025".

Carl Johan Sonesson
Ordförande

Lars-Åke Rudin
Regiondirektör